ſtriæq; ducibus adiutæ ſint, dictu vt eſt promptum ſic rurſus præ copia difficile. Initium autem ſummenti à Diuo Alberto ſecundo, potentiſſimo Cæſare, Boemiæ, Vngariæq; rege in hæc noſtra tempora Imperium veſtrum continua ſerie demittente, occurrit præter alia ſtudia æque admirari Mathematicam tanta fide cultam nomini Auſtriaco. Ioannem Gmūndenſem, Peurbachium, Ioann. Regimontanum, Stabium, mathematicos incomparabiles, nec vlli veterum diſſimiles, nonne veſtri maiores tulerunt Auſtriæ duces, ſacratiſſimiq; Imperatores Albertus, Fridericus, Maximilianus? Vt interim Poëtas, Oratores, Hiſtoricos, Iuriſprudentes, Medicoſq; ſileam, quibus profecto nulla ætas, aut vidit copioſiores, aut mirata eſt doctiores. Nominarem aliquos, niſi omnes malint, nominarem omnes, niſi complures nolint, proinde dum hoſce prætereo poſteritati nunquàm taciturae cunctos relinquo. Quis autem enumeret eos quos nunc vos Inuictiſſimi fratres producitis huic æuo, indieſq; excitatis? quos ſane, ingenue dicam, qui referre conabitur, nō aliud facturus, quàm arenas Iſtri, aut folia Herciniæ diſtincturus eſt, Atqui hæc eſt vna ratio cur Cæſaribus potiſſimum tutoribus geſtiam, quia hanc aram non pluribus vſpiam, neq; tutius, neq; perennius cultam uideam. Sicut etiam altera quare Auſtriacis Ducibus, quando mathematicis excellentibus ſaluberrimam hactenus an coram hanc extitiſſe ſciam. Nec minus animi mihi addidit Regum Hyſpaniæ beneuolentia longe ſemper in Matheſeos ſtudia propenſiſſima, quod abunde Alfonſus Rex Caſtellæ Clementiſſimus, Mathematicuſq; eminentiſſimus, partim opere ipſo comprobauit, partim Alfonſus rex Arragonū, dubiū an eruditior, an potentior, in Iouiano Pontano artis mathematicæ ſcientiſſimo, ſplendidiſſimè per Iulium Maſſanenſem perfectum tractato, oſtendit. Idem ſpei fecit Mathias Rex Vngariæ Chriſtianiſſimus (quod nomen nunc alter veſtrum induit, ſicut & priorum regum nomina veſtrum alter quoq; tenet) qui Ioannem de Monte Regio Germanum, mathematicæ alterum Hipparchum ampliſſimis honoribus, diuiciiſq; auxit, ita planè, Hiſpania, Vngaria & Auſtria (quæ omnia vos Auguſtiſſimi Cæſares eſtis) ſibi ſimiles ſunt in alendis, fouendis, honeſtandiſq; mathematum interpretibus, Summatim dicam, quam grati fuerint, ſintq; nunc, harum diſciplinarum doctores Auſtriæ Archiducibus, teſtis eſt celeberrima, taliū virorum, parens, Academia Vienna, Ducatus Auſtriaci metropolis, vnde non ſecus atq; ex equo quodam troiano, aut Amaltheæ cornu, omni nationi, omniq; regioni mathematici ſufficiunt. Ea igitur in arte cum nos quoq; videremur ea præſtitiſſe, quæ ante nos nemo, cuperemus autem hoc pacto mundo prodeſſe, auſcultantes Platoni, non potuimus adduci, vt crederemus illud rectius confieri poſſe q̄ Cæſaribus tutantibus. Cum enim alteri occaſus, alteri ortus pareat, facile vtrinq; ſperauimus nos, ſub veſtra tutela, plurimum momenti hominibus allaturos. Adhæc cum ſubinde aſtronomica in hoc opere tractaremus, occiduamq; ſic & orientis partem aſſiduo contemplaremur, non potuerant non Cæſares nobis ob oculos, mentemq; verſari creberrime. Quod poſtremum medius fidius non mediocrem etiam veſtris maieſtatibus hoc muneris deferendi anſam iam pridem fingenti hoc opus, preſtitit. Accedit hiis quod Comitia Auguſtana me iam olim veſtris maieſtatibus deuouerunt integrè, quibus non ſolum illud, ſed totum me deberi fateor. Nondū enim exciderunt veſtra mihi indigno collata beneficia, pro quantulacunq; opella inſtrumenti ſcz per me veſtris maieſtatibus exhibita, vbi non modo enituit veſtrum in ſtudia ſublimis fauor, verum matheſeos ſingularis amor cognitus eſt, ita vt omnino quod de Archiducibus Auſtriæ celebratur, videlicet quod mathematicos nemo illis adāmet ſincerius, neq; honeſtet largius, veriſſimum eſſe ipſe comperirem. Quæ res me gratum quoq; in præſens, volentem & nolentem, vt dicitur eſſe compulit. Habetis igitur quo conſilio & ſcripſerim & inſcripſerim hunc librum Cæſares Sanctiſſimi, proculdubio patrociniis veſtris clientelam hanc non grauatim admiſſuri, Apianiq; non magis opus hoc, quàm veſtrum aſſerturi. De libri ordine non eſt vt quicquàm addam, quando omnia ſuo loco patent clariſſime. De vſu vero & præſtantia eiuſdem, verbo dicam. Quæ mathematicorum turba hunc vſq; in diem, difficultatibus, laboribus tediiſq; non dicendis, per numeros, calculationes, ſpeculationeſq; &c̄. in motibus cœleſtibus, ſtellarum fixarum locis veris, longitudinibus, latitudinibuſq; planetarum ſeptē, Solis, Lunæq; eclipſibus, breuiter, omnibus primi mobilis commoditatibus inueſtigandis, ægerunt, ea tanta facilitate, citra omnem ſupputationem, & contemplationem, præſenti volumine traduntur, vt aſſerere audeam, vix vllibi ſyderalis ſcientiæ ſtudioſis, aliud quicq̄ vtilius extare. Inter quæ omnia, non vltimum opere precium reor, monſtratum à nobis, quo pacto hiſtoriarum mendæ corrigi debeant, prius à nullo vnquàm dictum, neq; animaduerſum, quæ res quantum momenti habeat, ille demum videbit, qui quid hiſtoriarū ordo in rebus humanis quæat, perpendet. Quo in loco etiam alia quædā recenſere nō ab re foret, vti æquinoctii euidentē cognitionē, neq; antea à quoquā tanta facilitate relatā, ſimiliter cometarū obſeruatiōes, nemini ante nos ita certe ſincereq; proditas, pluraq; quæ operis proceſſus oſtendit, ſed tamen ne vltro mea cantare, Sybaritaq;, iuxta adagium per plateas ferri videar, prudens omitto. Poſtremo deum Optimum Maximum precor, vt veſtras Maieſtates orbis humani bina ſubſidia, quam diutiſſime publicis commoditatibus reſeruet.

DE INVICTISSIMIS, CARLO ET FERDINANDO Fratribus, Orbis Rhomani Imperatoribus, Epigramma Chriſtophori Statmionis M. D.

Ipſe ſub affini moderamine gaudet olympus,
Terraq; cognato gaudet in imperio.
Sydera cum Luces noctes, fraterna gubernent,
Ortus, Occaſus, frater vterq; regit.
Ambo Rhomanæ gentis, hunc laſſus inumbrat,
Phæbus, eum vigili roridus orbe videt.
Dic igitur cœlum potius tellure quid ornet?
Hoc habet, eſt poſthac illa datura deos.

EIVSDEM IN AVTOREM.

Inuenit Hipparchus, Ptolemæus illuſtrat, at illos.
Eiuſdem facti ſingula fama colit.
Nunc Apianus erit modicus? qui preſtat vtrumq;.
Prima ſimul nobis & manifeſta ferens?
Si meruit graius ſtatuas puer arte Beroſus,
Quid ni germanus templa magiſter habet?

ARGVMENTVM OPERIS PER EVNDEM.

Quos peragant curſus errantia ſydera, quoſue
Fixa: quibus phæbe ſubtrahat ora viis.
Quis ſit inæquato figendus terminus anno,
Vt numeret feſtos litera ſacra dies,
Quam variet graius, quam nec latius ſibi conſtet,
Hiſtoricus, Criſes tempora quæq; ferant.
Cuncta bipartito ſed prima volumine cernes,
Mille quibus ſpecies membraq; mille fluunt.
Altera pars ſubdet primo quotus vſus ab orbe:
Sit, veluti caudam à Sole Cometa ferat.
Innumeros fructus Torqueti nobilis inde,
Structuramq;, ſuo quæq; nitore decens.

Omnia

Omnia quæ tanto ſpectabis acumine nata,
Quam poteras nuſq̄ ſi prius acta forent,
Adde quod eſt numeris ſine quiduis & ſine calclis,
Quod tenuit priſcos noſq; moratur opus,
Eſtimet authori quid lector debeat ergo,
Eſtimet & prudens hoc bene poſteritas.

IN ASTRONOMICVM CAESAREVM P. Apiani Sebaſt. LincKius ad lectorem.

Sedula quæ fruſtra quæſiuit ſæpe vetuſtas,
Abdita linigeri vatibus aſtra chori.
Quæ nec marmarici, perſpexit ſenſus Atlantis,
Suſtinuit qui humeris ſydera clara ſuis.
Cuncta ſuis numeris dimenſus quæq; ſagacis
Neſciit Euclidis calculus ingenii.
Optabat radiis quæ & puluere ſcire notato,
Confundens artis ſanguine ſigna ſuo,
Quæ nec Dædaleæ monimentum circinus artis
Tortilibus gyris vel ſinuare poteſt,
Hæc te cuncta docent, Apianeæ rara Mineruæ
Pignora: tum facili (lector amice) modo.

LIBER LOQVITVR.

Quid faciam? vulgi ſum memet in ora daturus
Vltro, num tutus malo latere domi?
Poſterius certe ſatius: ſed publica cogit
Quem magis vtilitas deprecor huic quid agas?
Huic ego parendo nil non ſum ferre paratus,
Nec fieri mundo fabula nota queror.
Spes tamen eſt ingens fruiturum ſydere fauſto,
Tectum cæſareis non male nominibus
Hiis etenim ſemel acceptus, ſemel hiſce probatus,
Iudicium vulgi nil moror inſtabilis.
Quem penes incerti certi quoq; norma vacillat,
Conſimili cenſens æqua & iniqua fide.

APIANVS LECTORI

CVM VIDEREMVS, CHARISSIME Lector, pleraq; inſignia, artiſq; Aſtronomicæ auidiſſima ingenia, hoc noſtro æuo paſſim extare, verum ad eam capeſſendam accedentia, illico præ numerorum copia, computi difficultate, ſpeculationiſq; acumine, auerti, immo prorſus in fugam cogi, indeq; adeo aliarum diſciplinarum, quantumuis ſcientiſſimos innumeros, pauciſſimos huius liberrime artis, vel aliquatenus peritos reperiri, ex animo non dolere non potuimus. Sed dic obſecro quæ nam huius rei cauſa ſit? alia profeſto nulla, quàm quod prima ætate ſiniſtrius in Arithmeticis inſtituantur plurimi, ſine quibus, neq; Aſtronomica, neq; cætera recte diſci poſſunt. Numerorũ enim cognitio, non tantum ſyderali ſcientiæ ſeruit, verum ſed ingenia hominum omni alio ſtudio præparat, magiſq; idonea reddit, vt non temere Pythagoras eum omnia nouiſſe dixerit, qui numeros norit. Hoc inquam cum videremus, tantumq; matheſim odium, difficultatis nomine, conciliare ſibi animaduerteremus, cogitare cępimus quo nam pacto huic næuo remedium inueniretur, auxiliumq; illis adhuc quos Arithmetica quoniam deſeruiſſet, Aſtronomia ſaltem non repudiaret, ferri queat. Cogitantibus diu: tandem, ſi theorica cœleſtis vniuerſa, ſine numeris & calculis ad inſtrumenta redigeretur, fieri poſſe ſuccurrit. Facies horrēda ſane, & quā vix anim⁹ cogitādo ſuſtinere valeret primo viſa eſt, niſi tēpore ſui aſperitatē poneret, tractabilioréq; ſeſe poſt lōgū offerret. Nonnullā igitur cū de ſe adhuc colenda ſpem promitteret, adniſi deo duce nos (quamuis nihil quidquàm eiuſmodi à quoquam mathematicorum hactenus ſomniatum, nedū opere tentatum ſit) adinuenimus, quomodo Aſtrorum curſus, errātium ſyderum motus, eclypſium rationes, aliorumq; cęleſtium contemplationes, citra calculandi labores vllos inquirere, dicto citius per inſtrumenta nemo non noſtro auſpicio poſſit. Inter laborandum interim nos non ſemel dehortati, qui ſic inſanientes iter tam implicitum tam inexpeditum, tam nullis omnino veſtigiis, nulli plātæ, nullis pedibus tactum, ingrēdi ſic confidentes auderemus. Imo cum res omni conatu aliquandiu ſuperior appareret, partim rei difficultate territi, partim nouitate attoniti, pedem non ſemel retulim⁹ progreſſuri non tantillum, fatemur, quantumuis nobis occinēret in arduo poſitam virtutem Heſiodus, laboremq; improbum omnia vincere Maro, niſi labori ſummo, fructum longe maximum, tuum ſcz quicunq; ſis proxime bonum ſciremus reſponſurum. Quo dum reſpeximus, vniuerſi oneris facile obliuiſci potuimus. Tibi enim natum iam olim me docuerat præter Platonē diuina inſtitutio. Quod viciſſim & tu, dum perpendes meq; tibi conſuluiſſe vere perſuadebis, nō dubito, quin noſtrā operā, ſis quā optime interpretaturus. Reliquū eſt quod te ignorarare nolim, totius operis ſtructurā ſeu inſtrumēta per Cæſarum genituras Rhomanorum CAROLI & FERDINANDI illuſtrata eſſe, ita tamen vt tempora qualia afferūtur nequaq̄ ita ſe habeant, dies enim & anni tantummodo in his cognoſci poſſunt, quod ad horas & minuta attinet neutiq̄. Hæc autem exempla duplici ratione motus ſubintuli, partim, quia demonſtratione omnino aliqua opus eſſe viderem, citra quam inutile quodammodo erat, nudum inſtrumētorum vſum proponere, partim, quia demonſtrationes non alię, quas perpetuitati remitterē digniores occurrerēt. In hiis ergo, ſi nihil aliud memorabitur, dies tamen & annus quē ſolum æternæ poſteritati memorā dum nemo non videt certus verusq; legetur. Hoc in demonſtrandi opere quantum ſudauerimus, eſtima tu, lector candide, dum tuo vſui inuigilauimus indefeſſi. Hoc enim quicquid laboris eſt, tuo nomine ſublatum putare omnino debes. Quod ſi feceris, coges me olim. Deo Iuuante, quoddam de eclypſibus, peculiare opus parere, ſicut & tabulas, quas vocant reſolutas expeditiori, ſuccinctioriq; via, breui poſt polliceri venturas tibi, ſic, id eſt, noſtro conatui fauens, poteris. Vale optime.

INDEX

INDEX IN QVO OCVLIS PATENT OMNIA QVECVNQVE IN hoc opere continentur ſcitu digniora, alphabetica ſerie expoſita.

